

70. a 80. léta 19. st.

- roste moc českého měšťanstva, zvyrazňují se rozpory měšťanstva x dělnictva (1878 vzniká Československá sociální demokracie jako první dělnická strana)
- politická orientace na Francii
- prudce roste počet českých kulturních organizací
- vzniká mnoho nových nakladatelství – Jan Otto (1871), Josef Richard Vilímek (1872), František Topič (1883)
- 1868 položení základního kamene k ND - 1881/83 zahájen provoz
- 1882 – osamostatnění české univerzity (rozdělením dosavadní německé Karlo-Ferdinandovy na českou a německou)
- 1890 zásluhou mecenáše stavitele Josefa Hlávky Česká akademie pro vědy, slovesnost a umění
- spor o Rukopisy (s příchodem nové badatelské generace na univerzitu) – zasáhly celou společnost, Masaryk, Jaroslav Vlček a Jaroslav Goll z hlediska sociologického, literárně historického a historického prokázali jejich nepravost – stali se zrádci národa
- nová literární generace nazývaná ruchovsko-lumírovská vystupuje na veřejnost v několika almanaších (zejm. Ruch a Lumír)
- píše se **převážně poezie** (formálně velmi vybroušená – s kultivovaným básnickým výrazem, verbální efektností, mnohdy až příliš patetická a rétorická)
- čtenářům v **překladech** zpřístupněno nebyvalé množství z bohatství cizích literatur

ruhovci

- při příležitosti položení základního kamene k ND – almanach RUCH – (redigoval **Sládek**, přispěl **Čech**, E. Krásnohorská)
- národní směr, tradiční názory v lit. světě, chtěli osvobodit českou lit. od cizích vlivů, obhájci národních tradic, proslovansky zaměření

lumírovci

- kolem časopisu Lumír (později ho vlastnil a řídil opět Sládek)
 - kosmopolitní směr – orientace na západní lit.
 - navazují na májovce (svoboda projevu...)
- SLÁDEK, VRCHLICKÝ, ZEYER

Svatopluk Čech (1846 – 1908)

(* Ostředok u Benešova)

- vystudoval práva, ale víc se věnoval literatuře a žurnalistice (obnovil Květy 1879 – 1899, redigoval Ruch, přispíval do Lumíra, Světozoru a Národních listů)
- hodně cestoval, žil klidný život neženatého samotáře, stál stranou všech literárních půtek
- ovlivněn Kollárem, Máchou, Nerudou, Byronem a ruskými a polskými romantiky
- jeho dílo je žánrově velmi bohaté (psal eposy, lyriku, epickou poezii, povídky, romány, črty a fejetony – čerpal v nich z advokátního prostředí)
- v díle se vyslovuje k současné politické i společenské problematice

eposy: *Husita na Baltu, Adamité, Čerkes, Evropa, Václav z Michalovic, Lešetínský kovář, Slávie, Dagmar...* (epický příběh a obrysy postav se však často ztrácí v přílišné rétoričnosti)

politická lyrika: *Jitřní písně, Nové písně, Písně otroka*

povídky: *Povídky, arabesky a humoresky I. – IV., Ve stínu lípy* (cyklus malých povídek veršem, které si vyprávějí sousedé při společném posezení – vzpomínky na dětství na venkově)

romány: *Kandidát nesmrtelnosti* (humoristický)

Pravý výlet pana Broučka do Měsíce

Nový epochální výlet pana Broučka, tentokráte do XV. století

Josef Václav Sládek (1845 – 1912)

* ve Zbirohu u Berouna

- synek z venkova, studoval akademické gymnázium, přírodní vědy a matematiku, studia nedokončil – 1868 odjel do Ameriky učit češtinu syna chicagského obchodníka, Národní listy a Svatobor mu platily cestu – za zprávy do noviny (knižně vyšlo jako *Americké obrázky*)
- dva roky tam byl - živil se jako novinář českých novin, učitel, dělník na farmě, na říční lodi i při stavbě železnice - pobyt ho velmi ovlivnil, po celý zbytek života byl orientován na anglo-americkou literaturu
- po návratu se stal redaktorem Národních listů, Květů, Světozoru, Osvěty, spoluvydavatelem Lumíra, vyučoval angličtinu, překládal, tvořil

Dílo:

- typickým tématem - český venkov (postava rolníka je symbolem národa a jeho odolnosti), domov, dětství, rodný kraj, příroda
- píše jednoduchým veršem

poezie:

např. *Jiskry na moři* (intimní lyrika)

Na prahu ráje

Sluncem a stínem

České znělky

Selské písně

pro dceru napsal dětskou poezii (považován za zakladatele dětské poezie)

Zlatý máj

Zvony a zvonky

Skřivánčí písně

překlady:

přeložil 33 Shakespearových dramát, Longfellowa (*Píseň o Hiawathovi*), Byrona, Lermontova..., vytvořil Anglickou čítanku se slovníčkem (v jeho době znalost angličtiny nebyla běžná)

Julius Zeyer (1841 – 1901)

otec původem šlechtic - Francouz, matka z židovské pražské německé rodiny – orientace na západní literaturu, české prostředí a řeč mu přiblížila chůva

měl řídit rodinný podnik, i se na to připravoval, ale matka ho nechala věnovat se literatuře (už v 8 letech napsal německy tragédii)

studoval jazyky, mytologii, sbíral umění, hodně cestoval (včetně Japonska, Číny, Indie, Islandu...)

měl velmi komplikovanou povahu, byl uzavřený, osamělý, křehký, trpěl depresemi, zřejmě homosexuál (tehdy společensky nepřijatelné), špatně snášel kritiku a neúspěch u čtenářů (rozhádal se s Vrchlickým), dokonce uvažoval o vstupu do kláštera

ačkoli si přál být pohřben na lesním hřbitově u Vodňan, odpočívá jeho tělo v Praze na Slavíně, kam byl uložen jako první

přispíval do Lumíra, ale nezúčastnil se literárních zápasů

ve svých dílech si vysnil vlastní svět s vlastními hodnotami – opak měšťáctví (se kterým se denně střetával) – zejména motiv silného a věrného přátelství mezi muži, některé rytířské ctnosti (statečnost, věrnost, čestnost)

náměty čerpal z mytologie, pověstí, historie (nejen české, zejm. francouzské, ale i ruské) – i v cizině si vybíral jen ty motivy, které se mu hodily

jeho poezie je epická, povídky lyrické, divadelní tvorba připomíná lyrickoepické básně často zhudebně

próza:

Román o věrném přátelství Amise a Amila

div. hry:

Radúz a Mahulena

- hraje se dodnes, byla zfilmována, hudbu složil Josef Suk, natáčela se v Bedlně (jezíčko)

poezie:

Vyšehrad

Čechův příchod

Karolínská epopeja (chtěl vytvořit epopej o historii lidstva, hlavně rytířské doby)